Р е п у б л и к а С р б и ј а
МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
Управа за извршење кривичних санкција
Васпитно - поправни дом
Број: 688-1
23.10.2026. год.
К р у ш е в а ц

2 2.11.26

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
Београд
Број пр.-акт
4 11 9 | 40146

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Заштитник грађана
-за г-дина мр Зорана Пашалића-

Делиградска број 16
11000 Београд

ПРЕДМЕТ: **Изјашњење на Извештај-препоруке Националног механизма за превенцију тортуре о посети Васпитно-поправном дому у Крушевцу**

Веза: Ваш број 411-9/2026 (деловодни број 33740 од 17.09.2026. године)

У вези са достављеним Извештајем Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ) о посети Васпитно-поправном дому у Крушевцу деловодни број акта 33740 од 17.09.2026. године, а по броју Извештаја 411-9/2026, у прилогу Вам достављамо изјашњење и информације на предложене препоруке, а по Вашем пратећем допису 411-9/26, деловодни број 33743 од 17.09.2026. године, заведеним под интерним бројем ВП Дома 688 од 24.09.2025. године.

2.УТВРЂЕНО СТАЊЕ
2.1. ТРЕТМАН У ОДЕЉЕЊУ ЗА ИНТЕНЗИВНИ РАД

Реновирање објекта Б4 завршено је у марту 2026. године, након чега су штићеници смештени на оба спрата наведеног објекта (размештени из заједничке просторије у којој су привремено боравили до окончања радова). Дана 24.4.2026.године један од штићеника је изазвао пожар у објекту Б4. Са намером је запалио душек и постељину у својој соби, након чега се пожар проширио и на друге просторије у згради. Брзом интервенцијом Службе за обезбеђење и Ватрогасне јединице града Крушевца, сви штићеници су безбедно евакуисани из зграде. О догађају је обавештена ПУ Крушевац, као и ванредним извештајима сви надлежни судови, тужилаштва и центри за социјални рад штићеника који су боравили у објекту Б4 у време избијања пожара. Поновно реновирање објекта Б4 је завршено 5.10.2026. године, од када су штићеници Одељења за интензивни рад смештени у два објекта Б3 и Б4.

Радно ангажовање штићеника у Одељењу за интензивни рад спроводи се на пословима конфекционирања папира и папирне галантерије, у складу са интересовањем штићеника, потребама фирме са којом је остварена пословна сарадња, те самим тим њиховим достављањем материјала за рад. Са новим размештајем штићеника у два објекта, поред наведеног, планира се и радно оспособљавање на електричарским пословима, у складу са просторним и организационим могућностима (усклађивање са свим другим третманским индивидуалним и групним облицима рада) и безбедносним проценама.

Рад свих запослених са штићеницима Одељења за интензивни рад је по приоритету скопчан са заједничким циљем - да се њихово понашање стабилизује, да прихвате васпитну меру и стекну услове за што бржи повратак у Опште одељење, што се ослања и на њихову мотивацију за индивидуалним напретком, а потом и могућност да користе погодности, успешно се ресоцијализују, до обуставе васпитне мере. Накнадно разврставање у Одељење за интензивни рад (ређе разврставање из Одсека за испитивање личности) се догађа и мимо започетих групних активности, где накнадно увођење у групне облике не би било у складу са њиховим интересима и интересима групе која је већ укључена у дати облик рада (специјализовани програми, едукативне радионице и слично). С друге стране, штићеници који бораве у споменутом одељењу, су склонија непоштовању Правилника о кућном реду ВП Дома, због чега, у складу са проценом сваке појединачне ситуације, бораве и у просторији појачаног надзора или посебној просторији (када им је изречена дисциплинска мера), што доводи до прекида учешћа у групним активностима Одељења за интензивни рад или актуелним облицима индивидуалног рада, јер такве ситуације изискују тематски рад у односу на актуелне окидаче или откривање разлога конкретних дестабилизација, а што све може имати за последицу да није према свим штићеницима могуће задржати континуитет омогућених и започетих васпитних активности. Такође, оптерећени актуелним понашајним или емоционалним променама и регресијама, третманском раду често не приступају у складу са својим могућностима. Поред наведеног, сведоци смо да се последњих година, повећава број младих са ограниченим интелектуалним капацитетима и све чешће са психичким и развојним психијатријским проблемима, који се упућују у нашу установу, што се осетно одражава на третмански рад, али и њихову објективну спретност и могућност вербализације доживљаја начина свакодневног рада са њима. Затим, код појединих штићеника процес ресоцијализације не даје резултате или даје скромне резултате, што сте уочили кроз њихов отворени став и опредељење да желе да наставе живот који није у складу са законом. Посебно је осетљива и значајна тема адекватне припреме за отпуст штићеника, која траје све време у нашим условима, од пријема (само се с протоком времена интензивира) и на чему је и базирана израда индивидуалног програма поступања, уз сарадњу са свим релевантним институцијама и породицама. Поред интензивног рада на припреми за отпуст, кроз индивидуални рад и структуриран Програм постпеналног прихвата, подршка за живот након боравка у нашој установи, превазилази наше могућности и ингеренције, већ изискује заједничку сарадњу и приступ више институција, посебно са подручја места боравка штићеника. Током реализација васпитних мера наши најзначајнији партнери и сарадници, поред породица, јесу центри за социјални рад, са којима васпитачи сарађују редовно телефоном и писменим путем, а у циљу заједничке припреме породица, смештаја, запослења, документације и свега важног за што успешнији прихват штићеника након обустава васпитних мера. Поред наведених, редовних активности усмерених на припрему за отпуст, у

септембру месецу текуће године, уз сагласност Управе за извршење кривичних санкција потписан је Протокол о сарадњи између Фондације „Веруј, живот је леп!“ из Новог Сада и Васпитно-поправног дома, чији је основни циљ пружање адекватне постпеналне помоћи штићеницима. Овакав вид сарадње говори о значају који дајемо овом сегменту и отворености за сарадњу са спољним сарадницима, а у циљу што адекватнијег збрињавања наших штићеника и након обуставе васпитне мере.

2.2 ОДЕЉЕЊЕ ПОЈАЧАНОГ НАДЗОРА

Током боравка штићеника у просторији појачаног надзора настојимо да обезбедимо континуитет образовног процеса, кроз непосредан рад са наставницима, достављање литературе за учење и консултације са наставницима у виду припрема за испите.

Разлози смештаја штићеника за боравак у просторије појачаног надзора, укупан број штићеника, са смештајним капацитетом од четири просторије објекта А0, међусобни односи штићеника, организовање реализације њихових права и потреба (оброци, одмор, боравак на свежем ваздуху, спровођење на лекарски прегледе и посете, хигијенске активности, телефонирање, спровођење куповине на кантини, пријем пакета и сл.), процес образовања и крајње скромне просторне могућности где васпитачи спроводе индивидуални рад са својим штићеницима - утичу на начин рада, који се у првом реду своди на могућности, који се користе у могућем обиму. Васпитачи формирају Индивидуални план напредка за сваког посебног штићеника, издвојеног у просторији појачаног надзора, а који се тиче управо разлога издвајања, у циљу интензивног враћања у стање стабилности, односно стање које условљава разлог за предлог, а потом и одлуку управника ВП Дома да донесе решење којим се прекида мера боравка у просторији појачаног надзора, када штићеници настављају васпитну меру у својој васпитној групи, одмах или евентуално након боравка у посебној просторији, уколико им је та дисциплинска мера изречена на дисциплинској комисији (само за штићенике којима је разлог боравка у просторији појачаног надзора у вези са поднетом дисциплинском пријавом). Поред свакодневног рада матичних васпитача, по потреби у рад са штићеницима укључује се Тим за додатну подршку у васпитном раду за штићенике који су у повећаном ризику. Сви облици рада евидентирају се у одговарајућим евиденцијама. Групни третмански рад са штићеницима који су актуелно под појачаним надзором није индикован, јер се не би могао задовољити ни један критеријум групног облика рада, с друге стране, омеђен је безбедносним ограничењима, као и просторним, што је су у овом контексту представља секундарну чињеницу.

2.5.1 ПОДНЕСЦИ И ПРИТУЖБЕ

По доласку у установу, у првом информативном разговору сваки штићеник се, поред осталих основних информација о режиму живота и рада у Одсеку за испитивање личности и у Васпитно-поправном дому, усмено обавештавају о њиховим правима и о начину како да заштите своја права. Обавештавају се да могу да се обрате Поднеском овлашћеном лицу, Притужбом управнику дома, Захтевом за поверљивим разговором са управником дома. Наглашава се да штићеници не морају да објашњавају шта је садржај притужбе или разлог због чега одлучују да се обрате овлашћеном лицу или управнику дома. Штићеници се

упознају са тим да се примерци наведених образаца налазе у свим колективним просторијама које могу сами узети и поднети их преко сандучета за поверљиву пошту. Обавештавају се да се сандучићи за поверљиву пошту налазе у сваком Одељењу или Одсеку у Дому, постављени тако да им буду доступни. Информишу се и да се сви обрасци налазе и код васпитача, и да могу да их потражују. Службеници третмана су у обавези да проверавају доступност образаца и да их достављају на предвиђена места за њих, уколико их нема. Приступ сандучићима за поверљиву пошту (кључеве за њих) имају само референт за малолетничка питања и овлашћено лице писарнице Службе за опште послове. Они их по одређеној процедури проверавају и пошту директно односе лицима којима је намењена. Наши штићеници користе доступне обрасце, по сопственом избору, по којима се даље поступа. При потписивању уговора у Одсеку за испитивање личности, сваки штићеник потписују да су упознати са Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела, Кућним редом ВПД, Правилником о систему нивоа и бодовања, и свим другим важним законима и законским актима, као и са могућношћу да се притуже управнику Васпитно-поправног Дома и Заштитнику грађана – Омбудсману, ако сматрају да им је у Дому повређено неко лично право или је према њима учињена нека друга неправилност.

Што се тиче реновирања Одељења за интензивни рад, исто је завршено априла 2026. године и објекат је враћен у функцију. При реновирању одрађена је комплетна адаптација купатила, израда новог намештаја, као и кречење са глетовањем целог објекта. У купатилу је одрађена нова канализациона мрежа, уграђена хидроизолација, нове керамичке плочице са туш кабином. Отклоњен је и проблем влаге у објекту.
Како смо већ навели, Одељење (павиљон Б4) усељен је након реновирања и убрзо након тога је изазван пожар од стране малолетника, којом приликом је објекат претрпео велику материјану штету. Објекат је морао да се реновира у потпуности поново. Извршена је замена електроизолације, оштећене услед пожара, те су замењени намештај и столарија.
Након поновног рееновирања, објекат је усељен у октобру 2026. године.

Реновирање Одељења појачаног надзора завршено је у марту 2026. године. Том приликом решен је проблем влаге у Одељењу. Одрађена је комплетна нова канализациона мрежа и један део водоводне мреже. У објекту су урађена нова купатила, израда новог намештаја, као и кречење са глетовањем свих просторија у објекту. У току реновирања објекат је био у функцији, а реновирање се вршило парцијално, по просторијама. По потреби, услед насталих околности или оштећења објекат се правовремено реновира.

2.5.1 ПРЕПОРУКЕ

1. Са штићеницима, према којима се примењује мера појачаног надзора, васпитачи свакодневно спроводе и евидентирају индивидуални рад, усмерен на отклањање узрока, повода и услова за смештај под истим, до остварења индивидуалног циља, односно могућности за безбедан повратак у матичну групу одговарајућег одељења. Образовни процес је омогућен у овим условима. У складу са проценама, у рад са штићеницима укључен је и Тим за додатну подршку штићеника са повећаним ризиком.

2. Лекар у Служби за здравствену заштиту ВП Дома, у извештајима о обављеним прегледима, у случају када је утврђено на прегледу да малолетник има повреде, даје своје мишљење о повезаности навода штићеника о настанку начина повреда и објективног налаза о повредама, те поступа по датим препорукама.

3. Свакодневним индивидуалним и групним облицима рада свеобухватног третмана, у првом реду од стране Службе за третман, а потом праћењем понашања штићеника у дворишту, на оброцима, у спортској сали, школи, радионицама, колективним просторијама, пригодним активностима унутар и изван установе, сарадњом и разменом информација у оквиру и између служби - настојимо да благовремено уочимо међу-штићеничко насиље, препознамо ризике и заштитимо (потенцијалне) жртве. Посебно ћемо радити на односу поверења у формални систем, што је својеврстан изазов, узевши у обзир значајан проценат штићеника који немају поверење и одрасле, као резултат начина њиховог ранијег начина живота, недостатка сигурности и подршке у правилном развоју током периода раног детињства; али у том сегменту рада се налази значајан капацитет промена и превенирања евентуалних међу-штићеничких сукоба. Медијација је један од ефикасних начина превазилажења међу-штићеничких сукоба, с чим у вези је од значаја да одређени број службеника третмана похађа обуку за медијаторе, јер сада те послове обавља један службеник.

4. ВП Дом ће за утврђена прекорачења овлашћења у примени средстава принуде, изрицати дисциплинске мере сразмерне тежини учињене повреде и последицама поступања службеника, са јасним ставом руководиоца да такво поступање није дозвољено и да се неће толерисати. Ова препорука је усвојена и по истој се већ поступа.

5. ВП Дом о сазнањима која указују на могуће прекорачење овлашћења у примени средстава принуде без одлагања обавештава надлежно јавно тужилаштво и ПУ Крушевац.

У вези са претходно наведеним, а на основу извештаја о посети 02.03.2026. године, као и датих препорука у Извештају од 17.09.2026. године, обавештавамо Вас да се по истима поступа и да се предузимају све мере да рад у установи буде спроведен на правилан и законит начин, са циљем омогућавања бољих животних и радних услова наших штићеника, а све у складу са законским прописима и датим препорукама.

С поштовањем,

УПРАВНИК

Јаџ